

Lájkem

k porozumění

MET05

Učím se příběhem

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

METODICKÝ MATERIÁL: Učíme se příběhem

O ČEM METODA JE

Tato metoda pracuje s technikou strukturovaného dramatu, kdy se příběh prolíná s různými aktivitami. Metoda je specifická tím, že její aktivity na sebe navazují a můžete ji využít v jednom až dvou dnech, kdy se Vám bude téma prolínat všemi předměty. Děti se během dne zaměří nejen na své rozumové dovednosti, ale také společnou činností utuží kolektiv. Během celého dne se lépe vcítí do příběhu a procvičí si mnoho důležitých dovedností.

Dítě se sluchovým postižením je dobré na aktivitu připravit. Den před projektem mu můžete naznačit, jak bude aktivita probíhat. Během vašeho čtení poskytněte dítěti stejný text předtištěný na papírku, aby mohlo číst zároveň s vámi, lépe se na aktivity mezi čtením bude soustředit a během čtení učitele nemusí vynaložit na poslech tolik energie, která by mu pak nestačila na plnění úkolů. Dítě si v textu zároveň může vyznačovat slova, kterým nerozumí. Je možné, že take ostatní děti budou mít s některými slovy problémy, proto Vám doporučujeme vést si na velkém papíru nebo na tabuli „slovníček“. Děti se tak mohou k neznámým slovům vracet a postupně si upevňovat jejich znalost.

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI:

Jazyk a jazyková komunikace,
Člověk a jeho svět,
Matematika

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

Osobnostní a sociální výchova

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

Sociální a personální,
komunikativní,
k řešení problémů,
k učení

PŘÍBĚH — Dva roky prázdnin (Jules Verne)

Příběh románu „Dva roky prázdnin“ je aktuální v každé době. Otázka záchrany vlastního života se nás stále dotýká, ať už osobně, nebo zprostředkovaně. Navíc děti na 1. stupni jsou přibližně stejné věkové kategorie jako hrdinové románu, kteří jsou díky okolnostem odkázáni sami na sebe. Strukturované drama obsahuje dvacet devět na sebe navazujících aktivit, během kterých se děti seznámí s příběhem a zároveň se budou pokoušet hledat řešení různých situací. Na konci aktivity by si žáci v roli chlapců z románu měli vytvořit „zákoník“ chování, který jim pomůže na ostrově přežít. Jde tedy o část románu J. Verne, jež se odehrává na opuštěném ostrově v Tichém oceánu v roce 1860.

Pokud aktivitu rozdělujete do více dnů, jako úvodní aktivitu použijte společné vypravování. Každý řekne jednu větu o tom, co všechno se minulou hodinu stalo, a znovu dětem přečtete text.

POMŮCKY

Mapa světa / glóbus / promítnutá mapa

PŘÍLOHY

[MET05_P_01_Texty](#)

[MET05_PL_01_Škuner](#)

[MET05_PL_02_Co se doopravdy stalo?](#)

[MET05_P_02_Text z deníku](#)

[MET05_P_03_Obrázek škuneru v bouři](#)

[MET05_P_04_Mapu ostrova](#)

AKTIVITA 1 — Učitel v roli Brianta

Cílem této aktivity je odhalit téma a příběh dnešního dne. Učitel vstupuje do role Brianta a nechává děti o sobě zjišťovat informace. Děti se tak promění v detektivy a pomalu skládají dohromady informace o začátku příběhu. Atmosféru příběhu můžete navodit aktivitou Kruh (MET01_Řeč neřeš...), kdy dětem ukážete různé předměty, které jim přiblíží téma celého dne.

Učitel navodí atmosféru a představí se dětem. Malinko jim může příběh poodhalit anebo nechává děti přijít na to, kdo je. Informace, které děti zjistí, zapisujte na tabuli / velký papír.

Varianta 1 — Děti pouze hádají a učitel zapisuje odpovědi na papír.

Varianta 2 — Děti pracují ve skupinách, kde mají různé návodné otázky, které potřebují k seznámení se s Briantem. Každá skupina má jiné otázky.

INSTRUKCE PRO UČITELE

Předstupujete před žáky jako 13letý chlapec. Děti se vám kladou otázky, například: „*Kam chodíš do školy?*“

Vy odpovídáte: „*Chodím do internátní školy v Aucklandu.*“ Děti se doptávají: „*Co je to internátní škola?*“

Vy: „*To je škola, kde děti i bydlí. Jsme tam bez rodičů a vracíme se k nim třeba jen na prázdniny či na víkend.*“

Vycházejte z informací z odstavce níže. Tuto aktivitu je možné dělat s dětmi v první třídě, stejně jako na druhém stupni. Své odpovědi přizpůsobte žákům ve své třídě.

Opakujte odpovědi po dětech. Zapisujte odpovědi dětí na tabuli. Na závěr si shrňte všechny informace, které se děti o Briantovi dozvěděly.

Briant je Francouz a je mu 13 let. Má o tři roky mladšího bratra Jakuba. Oba jsou synové významného inženýra, který přišel před 2 lety řídit vysušovací práce v bažinách na Ika-Na-Mawi (Rybím ostrově).

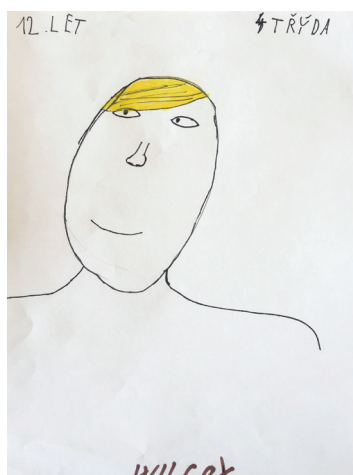
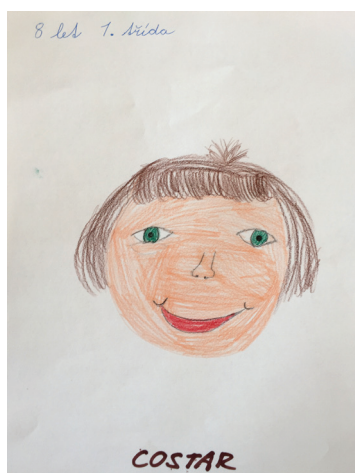
Navštěvuje Chairmanovu internátní školu v Aucklandu. Do takové školy chodí jen Angličané, Francouzi, Američané a Němci, synové statkářů, obchodníků a úředníků. Dostává se jim tam nejlepšího vzdělání, stejného jako v podobných školách v Anglii. Maorové, původní obyvatelé ostrovů, tam ovšem své děti posílat nemohou. Pro ty byly zřízeny jiné školy.

Briant je velmi bystrý, ale ne příliš pilný. Častokrát se mu stalo, že byl v páté třídě poslední, ale chtěl-li, dostal se rychle pro svou přizpůsobivost a úžasnou paměť do prvních řad. Žálí na něj Doniphan a z toho pramení soupeření mezi nimi. Briant je odvážný, podnikavý chlapec, obratný v tělesné výchově, pohotový, úslužný, neupjatý, otevřený – pravý opak pyšného Doniphana. Často se zastává slabších, staví se proti bezpráví a násilí starších chlapců a nikdy se nechce podřídit zákonům faggingu (jedná se v podstatě o druh šikany, kdy starší žáci poroučejí mladším) – z toho pramení časté rozpory, hádky a rvačky vyvolané jeho živostí a odvahou. Ze sporů vychází většinou vítězně. Chlapci ho mají rádi, má mořeplavecké zkušenosti a nebojí se ujmout vedení, když je třeba.

Dne 14. února 1860 začínají všem chlapcům ze školy prázdniny a pro mnoho z nich znamenají cestu po moři, kterou Chairmanova škola každoročně podniká. Plavby na palubě škuneru Chrt se může zúčastnit patnáct chlapců a škuner už je připraven. Má plout okolo novozélandských břehů.

Briant ví, že na palubě budou: bratraci Doniphan a Cross (oba starší třinácti let – 5. ročník), Baxter (13 let – 5. ročník), Webb a Wilcox (12 a půl roku – 4. ročník), Garnett a Service (12 let – 3. ročník), Jenkins (9 let – 3. ročník) a Iverson (9 let – 2. ročník), Dole a Costar (8 let – 1. ročník). Američan Gordon (14 let) a jeho lovecký pes, Jakub – mladší bratr Briana (4. ročník) a černý plavčík Moko (12 let).

Tip: Chlapci vás budou provázet celým příběhem. Můžete děti rozdělit do skupin a podle informací, které o chlapcích mají, si je mohou nakreslit (každá skupina může nakreslit 2–3 chlapce). Posádku si pak vystavte ve třídě.

V první řadě musím zmínit nadšení, které zavládlo už po přečtení materiálu a při konzultacích s kolegyní. Námět je super, zpracování taky a obě jsme se těšily, jak se s tématem popasují děti... Celou dobu děti aktivity moc bavily, mě taky. Zaujatí byli i kluci, což je při hodinách čtení dost oříšek. Takže výběr tématu super, mezipředmětové učení taky. Děti si osvojily i jiné dovednosti a něco z pravidel etiky.

Růžena Nováková, ZŠ V Domicích Trutnov

AKTIVITA 2 – Zápis faktů

Cílem této aktivity je shrnout informace, které se děti dozvěděly o nadcházející plavbě chlapců. Všechny informace, které se děti dozvěděly, zapisují na papír s obrázkem škuneru. Můžete využít pracovní list [MET05_PL_01_Škuner](#), který zároveň informace propojuje s matematikou. K aktivitě si připravte mapu světa či glóbus, případně promítněte mapu na tabuli a vyhledejte cestu, kudy chlapci poplují. Pro dítě se sluchovým postižením je složité současně sledovat vaši výklad a to, kam ukazujete. Dejte si tedy pozor, abyste ukázali na obrázek, nechali ho děti si prohlédnout a až pak o něm mluvili.

Dávejte také pozor, abyste nemluvili směrem k tabuli. Informace mohou děti nejdříve samostatně zpracovávat ve skupinách a následně si je shrnout společně. Po dětech opakujte a informace, které sdílejí, pište na tabuli nebo na velký papír, na kterém budete mít obrázek škuneru – společný pracovní list.

Jedná se o velmi zdařilou metodiku. Využila jsem ji před prázdninami, kdy jsou již děti natěšené na cestování, ale učivo nám již nejde. Bylo to zopakování učiva v praxi.

Marcela Bezoušková, ZŠ a MŠ Střelice

AKTIVITA 3 – Kouzelná hůlka

Cílem aktivity je seznámit se se škunerem a s tím, jak vypadá. Každý si však lodí prochází podle své fantazie. Do fantazijního světa je dítě přeneseno dotykem kouzelné hůlky.

Varianta 1 – Děti sedí. Koho se učitel dotkne, vstává a dělá pohyby, jako by si prohlížel škuner, nereaguje na gesta a pohyby svých spolužáků. Mezitím učitel popisuje škuner a děti na to reagují.

Varianta 2 – Děti pouze leží a mají zavřené oči, učitel jim vypráví příběh (viz. níže) a děti na základě toho ve své fantazii objevují škuner. Dítě se sluchovým postižením si může text číst současně s vámi a následně se zamýšlet nad tím, jak asi škuner vypadá.

Na palubě jsou upevněny záchranné čluny a kapitánskému můstku nechybí obrovské kormidlo. Fouká vítr a dřevěný škuner se kymácí v přístavu. Je dřevěný, jeho prkenná podlaha je ještě mokrá, jak ji plavčík drhnul celé odpoledne. V podpalubí se nachází kajuty, každá je vybavena palandami a malým kulatým okénkem. Chlapci mají jednu společnou velkou kajutu, kapitán má místnost jen pro sebe a zbytek posádky je rozdělen do dvou kajut na konci chodby. Každý se teď projděte po škuneru a prozkoumejte každé místo, které je něčím zajímavé...

Zdroj: Verne, J. (2015). *Dva roky prázdnin* (2. vydání). Omega.

AKTIVITA 4 – Škuner

Cílem této aktivity je shrnout, jak škuner vypadá, co vše na něm je. Pro tuto aktivitu můžete využít metodu Vidím – Myslím – Zajímalo by mě (postup myšlenkové cesty najdete v MET03 Vidím, jak myslím). Nebo si s dětmi na toto téma můžete povídat a využít diskuzi (postup, jak na diskuzi, najdete v MET04 Diskuze bez krize). Informace zapisujte na velký papír tak, aby se děti k informacím mohly vrátit, nezapomeňte po žácích opakovat (výrazně zvýšíte schopnost porozumění žáka se sluchovým postižením).

OTÁZKY, NA KTERÉ SE MŮŽETE PTÁT:

„Co všechno na škuneru je?“

„Jak je loď vybavená?“

„Co tam chlapce zaujalo?“

Tip: Pokud tuto aktivitu chcete dále rozvíjet, můžete ji využít ve slohu a děti mohou napsat popis škuneru.

AKTIVITA 5 – Živé obrazy a jejich plynulé střídání

Cílem této aktivity je vžít se do rolí dětí, které se vydávají na plavbu a poprvé se dostanou na palubu Chrta. Učitel dětem dává instrukce a ony společně vytváří živé obrazy.

Co jsou živé obrazy a jak na ně?

Živý obraz je socha, která je nehybná. Děti se domluví, kdo bude mít jakou roli, a ztvární gesty nejdůležitější situaci podle zadaného tématu. Živé obrazy začínají a končí na tlesknutí. Někdy mezi živé obrazy můžete vložit improvizaci, která je rozehraje a pak zase aktivita končí v živém obrazu.

„Utvořte sled živých obrazů, které vystihnou den, kdy se chlapci poprvé ocitli na palubě Chrta. Je tedy 14. února 1860, zítra škuner vypluje a vaše prázdninová plavba kolem Nového Zélandu začne!“

Živý obraz „Poledne – loučení s rodiči“

Živý obraz „Odpoledne – vybalování na palubě“

Živý obraz „Večer – ukládání se ke spánku na palubě Chrta“

Jakmile všichni spí, učitel řekne „Štronzo“ a nechá děti „spát“.

Děti se velmi rychle vžily do příběhu a s velkým nadšením prožívaly každou aktivitu. Velmi zdařilé zpracovaná metodika - děti se přirozeně semkly, pracovaly ve skupinkách. Protože jsou děti zvyklé využívat prvky dramatiky od prvního ročníku, užívaly si živé obrazy naplno. Tato metodika v souvislosti s příběhem napomohla k upevnění přátelských vztahů v naší třídě.

Eva Buchníčková, ZŠ a MŠ Střelice

AKTIVITA 6 — Posun v čase a četba

Děti z předchozí aktivity probudíte:

„Spaly jste velice tvrdě a stalo se spoustu věcí, které už nelze vzít zpět...“ Dítěte se sluchovým postižením se jemně dotkněte, aby vědělo, že aktivita opět začíná.

Čtete dětem text pomalu, vyvolávejte v nich napětí. Vytisknutý text předejte dítěti se sluchovým postižením, aby mohlo očima sledovat řádky vaše vyprávění. Pokud dítě ještě neumí dobře číst, posadte se tak, aby vás dobře slyšelo a vidělo i na vaše ústa. Můžete využít také obrázek, který je přílohou [MET05_P_03_Obrázek škuneru v bouři](#).

Vzduch byl zbavený mlhy a umožňoval teď výhled daleko od škuneru. Mraky se hnaly s rychlostí stále stejnou, bouře neztratila nic ze své prudkosti. Ale zdálo se, že bičuje tyto neznámé končiny Tichého oceánu už posledními silami. Bylo v to nutno doufat, protože situace byla stejně nebezpečná jako v noci, kdy se Chrt rval s bouří na širém moři. Vlny se teď vrhaly na loď přes pažení a pokrývaly palubu pěnou. Děti, jediní členové posádky, už ztrácely naději. Nárazy vln byly tím prudší, že se škuner nemohl hýbat. Brian a Gordon sestoupili do podpalubí a uklidnili, jak mohli, malé kamarády – především ty nejmenší. „Nebojte se!“ opakoval stále Briant. „Jachta je pevná...! Běh není daleko...! Počkejme a snažme se pak dosáhnout země!“ „A na co čekat?“ ptal se Doni-phan. „Ano, na co čekat?“ dodal jiný, asi třináctiletý chlapec jménem Wilcox. „Doni-phan má pravdu... Na co čekat?“ „Moře je ještě příliš rozbouřené, rozbilo by náš škuner o skály!“ řekl Briant. „A co když se jachta rozpadne?“ zvolal třetí chlapec, Webb, stejně starý jako Wilcox. „Myslím, že toho se bát nemusíme,“ odpořoval Briant. „Aspoň za odlivu. Až moře opadne, snad se nám už podaří zachránit.“

Na této metodice považuji za nejvíce přínosné propojení jednotlivých aktivit a činností, možnost si jednotlivé scény zahrát, vyzkoušet reakce jednotlivých dětí. Každý se vyjádří ve svébytném ztvárnění své role. Metoda je výborná. Jsem z ní nadšená. Rozhodně jsme s ní pracovali celý týden. Další týden jsme ještě celý projektík využili k psaní slohu na téma „Já a mé nejnapínavější dobrodružství prožité ve volné přírodě“.

Hana Siegllová, Masarykova ZŠ Praha-Klánovice

Zdroj: Verne, J. (2015). *Dva roky prázdnin* (2. vydání). Omega.

AKTIVITA 7 — Připravená improvizace

Cílem aktivity je, aby se děti mezi sebou domluvily, jak asi situace dopadne. Aktivita začíná a končí živým obrazem. Mezi tím rozehrají situaci, která se podle nich odehrává na lodi.

„Všichni jste jedna skupina a pokusíte se přijít na to, jak se mohlo přihodit, že v obrovské bouři byli chlapci na palubě škuneru sami. Utvořte nejprve živý obraz, ten vám tlesknutím rozehrají a opět ukončím a všichni budete opět v živém obrazu.“

AKTIVITA 8 — Reflexe

Cílem této aktivity je shrnout informace, které se děti doposud dozvěděly. Ke shrnutí můžete využít společnou diskuzi. Informace po dětech nahlas opakujte a zapisujte je na velký papír – pro lepší porozumění dítěte se sluchovým postižením.

OTÁZKY, KTERÉ MŮŽETE KLÁST:

„Co se vlastně stalo?“, „Jak se to stalo?“, „Mohl tomu někdo zabránit?“

AKTIVITA 9 — „Co se doopravdy stalo?“

Tato aktivita vám pomůže odhalit informace a domněnky, které vznikly v předchozí aktivitě. Pro tuto aktivitu můžete využít dvě varianty.

Varianta 1 — Vypravování je náročnější na přípravu, neboť obsahuje hodně informací, které by měl učitel znát, aby bylo vyprávění přesvědčivé. Pokud se rozhodnete pro vyprávění, dejte dítěti se sluchovým postižením možnost nahlížet do textu.

Varianta 2 — Čtení s předvídáním – Děti dostanou pracovní list s textem, dále dopisují příběh o tom, jak to mohlo dopadnout (viz pracovní list [MET05_PL_02_Co se doopravdy stalo?](#)).

Den odjezdu byl stanoven na 15. února a Chrt kotvil na konci obchodního mola. Posádka nebyla ještě na palubě, když 14. února večer přišli na palubu malí cestující. Kapitán Garnett měl přijít až ke zdvižení kotvy. Gordona a jeho kamarády uvítali jen palubní mistr a plavčík.

Mužstvo šlo ještě vyprázdnit poslední láhev whisky. Když už chlapani spali, odešel i palubní mistr za posádkou do přístavního hostince a zdržel se tam nezodpovědně až do pozdních nočních hodin. Plavčík se uložil v kajutě mužstva a usnul. Co se potom stalo? To se pravděpodobně už nikdo nedoví. Je jen jisté, že kotvu jachty někdo zdvihl, buď z neopatrnosti, nebo ze zlé vůle. Na palubě to nikdo nezpovozoval. Loď stržená odlivem odplula na širé moře a nesla se po vzdutém oceánu pryč...

Zdroj: Verne, J. (2015). *Dva roky prázdnin* (2. vydání). Omega.

AKTIVITA 10 — Reflexe

Cílem této aktivity je zhodnotit aktivitu předešlou. Zvolte takovou variantu, kterou jste zvolili v aktivitě 9.

Varianta 1 — Reflexe v kruhu, kdy učitel s dětmi diskutuje o tom, jak to tedy mohlo dopadnout – nápady dětí zapisuje na veliký papír. Opakuje po dětech jejich odpovědi.

Varianta 2 — Autorské čtení – Děti přečtou, jak to podle nich dopadlo. Práce lze vystavit.

AKTIVITA 11 — Záchrana – četba

Náhle se asi tři sta metrů za lodí zvedla pěnivá vlna. Byla to přílivová vlna vysoká přes sedm metrů. Přihřtila se se zuřivostí bouře, pokryla skaliska, zvedla Chrtu a přenesla jej přes skaliska, aniž se jich loď kylem dotkla.

V necelé minutě byl Chrt zanesen vířící vodou až na písčný pruh břehu, dvě stě kroků před první stromy lesa sestupujícího k moři. Tam zůstal nehybně ležet na pevné zemi, zatímco voda ustupovala zpět, nechávajíc škuner na suchu.

Zdroj: Verne, J. (2015). *Dva roky prázdnin* (2. vydání). Omega.

AKTIVITA 12 — První průzkum ostrova – společná kresba

Cílem této aktivity je vymyslet a zakreslit podobu ostrova. Děti mohou pracovat v menších skupinkách nebo jedné velké skupině. Podle potřeby může učitel slepit několik velkých papírů, aby měly děti dostatek prostoru pro tvorbu. Učitel děti vede k tomu, aby se zamýšlely nad tvarem ostrova, zvířaty, která tam mohou žít... Lze dětem poskytnout encyklopedie.

„Na první pohled je zřejmé, že jsme na pustém ostrově. Je potřeba ho prozkoumat a zjistit, zda se tu nachází pitná voda a nějaký zdroj obživy. Vydáme se teď na výpravu a pečlivě zakreslíme celý ostrov.“

AKTIVITA 13 — První noc na ostrově – zvukový stroj + reflexe

Cílem této aktivity je představa, jak asi zněla a vypadala noc na ostrově. Děti si mohou samy vyrobit různé nástroje (dřívka, pytlíky od svačiny, láhev atp.). V naprosté tichosti děti uvedte do aktivity (viz. text níže). Zkoušejte vytvářet různé zvuky. Aktivitu zahajte a ukončete jasným vizuálním signálem, například zvednutím ruky.

Pro dítě se sluchovým postižením může být zvuková diferenciacie obtížnější. Každý zvuk si popište a přiřaďte ke zdroji tak, aby aby jej dítě současně vidělo i slyšelo.

„Představte si, že se smrákalo, večer se blížil, a v únoru se stmívá brzy... Chlapci byli na neznámém místě. Jak myslíte, že se cítili, na co mysleli? Ta noc ale nastala a byla plná různých zvuků. Jaké to asi byly zvuky? Jeden z vás začne a ostatní se postupně budou přidávat, když na ně ukážu, až nám vznikne konkrétní představa noci na ostrově.

Nekřičte, vytvářejte tlumené zvuky, které asi slyšeli chlapci spící první noc na neznámém ostrově.“

Následně s dětmi provedte reflexi. Zhodnoťte vaše společné dílo. Ptejte se děti, co jim to asi připomínalo. Které zvuky by na ostrově být nemohly a které naopak ano. Informace po dětech opakujte a zapisujte na velký papír.

AKTIVITA 14 — Druhý den — povídání v kruhu

Cílem této aktivity je společná diskuze na téma, jak se příběh chlapců bude dále odvíjet. To, co děti vymyslí, můžete zapisovat na velký papír. Odpovědi dětí opakujte.

„Co asi chlapci dělali druhý den?“

AKTIVITA 15 — Četba

Dítěti se sluchovým postižením dejte k dispozici psaný text, aby mohlo očima sledovat řádky. Pokud například plánujete číst pokračování příběhu až druhý den, dejte mu text domů k nastudování.

„Podívejte se na Fana!“ upozornil Service. „Něco cítí!“ dodal Doniphan a vykročil za psem. Fan se právě zastavil se zdviženou tlapou a s napřímeným čenichem. Pak se prudce rozběhl ke skupině stromů pod srázem blízko jezera. Briant s kamarády šli za ním. Po chvíli se zastavili před starým bukem, v jehož kůře byla vyryta písmena a letopočet v tomto uspořádání:

F B
1807

Briant, Doniphan, Wilcox a Service zůstali němě a nehybně stát před nápisem. Fan se vrátil po své stopě a zmizel za ohbím výběžku. „Sem, Fane, sem!“ volal za ním Briant. Pes se však nevrátil. Ozvalo se jen jeho krátké zaštěknutí. „Pozor!“ varoval Briant. „Nechodme od sebe a budme opatrní.“

Když Briant křoví odhrnul, spatřil za ním úzký otvor. „Že by tu byla jeskyně?“ zvolal couvaje zpět. „To je možné,“ šeptal Doniphan. „Ale co je v ní?“ „To uvidíme!“ odpověděl Briant. A počal sekerou odstraňovat větve, které otvor zakrývaly. Ať však zbystřovali sluch, jak chtěli, nezaslechl nikdo zevnitř žádný podezřelý zvuk. Service se už chystal vniknout do uvolněného vchodu, ale Briant ho zadržel. „Počkejme napřed, co udělá Fan!“ Pes stále tlumeně štěkal a nedal se uklidnit. Ale kdyby byla v jeskyni živá bytost, byla by už dávno vyšla! Co když je však vzduch v jeskyni otráven? Briant hodil do otvoru hrst zapálené trávy. Ta po dopadu na zem rychle hořela. Dokazovalo to, že je tam vzduch dýchatelný. „Vlezeme tam?“ zeptal se Wilcox.

Zdroj: Verne, J. (2015). *Dva roky prázdnin* (2. vydání). Omega.

AKTIVITA 16 — Živé obrazy „Rozhodování chlapců před jeskyní“ s rozehráním

Cílem této aktivity je zdramatizovat situaci, která se před jeskyní odehrává. Děti vstupují do role a improvizují. Tlesknutím živé obrazy rozehrajete a pak zastavíte.

„Už víme, že Fan vyčenichal jeskyni. Co asi kluci udělali? Utvořte živé obrazy toho, jak se chlapci rozhodli.“

S dětmi si proveďte reflexi a zopakujte si, jaký příběh rozehrály a jak rozhodování dopadlo.

AKTIVITA 17 — Průzkum jeskyně a reflexe

Cílem této aktivity je podpora imaginace a fantazie dětí. Děti samy přemýšlejí o tom, jak asi jeskyně vypadá a co v ní je.

„Teď jste všichni v jeskyni...Zavřete oči a celou jí prozkoumejte. Dobře si zapamatujte, co v ní najdete, zatím ještě nic neříkejte, aby si ji každý mohl v klidu prozkoumat.“

AKTIVITA 18 — Rozhodování chlapců „Jít, či nejit prozkoumat jeskyni“

Cílem této aktivity je sehrát situaci, která se odehrávala před jeskyní. S dětmi se pomocí diskuze zamyslete nad riziky, která asi před vstupem do jeskyně museli chlapci zvažovat. Rizika, která děti vymýšlejí, po nich opakujte a zapisujte na velký papír.

„Postavte se tak, jak pravděpodobně stáli kluci, když se rozhodovali, jestli do jeskyně vstoupí. Museli zvažovat spoustu rizik. Dál od jeskyně stáli ti, kdo do jeskyně vstoupit nechtěli, a blíž ti, co jeskyni prozkoumat chtěli...“

Tip: Zkuste s dětmi vymyslet situace, se kterými se setkávají ve svém životě a kdy musí přemýšlet o rizicích. Zkuste si tyto situace sepsat, včetně rizik, která se k nim pojí. Zároveň zkuste vymyslet i řešení. Jak těmto situacím a rizikům předcházet a jak je řešit?

AKTIVITA 19 — Co chlapci v jeskyni objevili? — četba

Dítěti se sluchovým postižením dejte k dispozici psaný text, aby mohlo očima sledovat řádky. Pokud například plánujete číst pokračování příběhu až druhý den, dejte mu text domů k nastudování.

Při svém ústí byl otvor půldruhého metru vysoký a přes půl metru široký. Pak se rychle rozšiřoval a měnil se v dutinu přes tři metry vysokou a dvakrát tak širokou. Půda v ní byla pokryta jemným suchým pískem.

Když Wilcox vstoupil dovnitř, narazil na dřevěnou policičku, na níž leželo několik domácích nástrojů, kameninový džbán, široké lastury sloužící zjevně jako talíře, nůž se zubatým a zrezivělým ostřím, dva nebo tři rybářské háčky a plechová mísa, prázdná stejně jako džbán. U protější stěny stála truhla z hrubě opracovaných prken. Byly v ní cáry šatů.

V pozadí stálo bídne lože pokryté rozedranou vlněnou pokrývkou. U čela postele ležela na lavici druhá mísa a dřevěný svícen. Lože bylo prázdné.

Pak vyšli chlapci zase ven k Fanovi, protože pes nepřestával žalostně štěkat. Sestoupili o dvacet kroků k řece a prudce se zarazili. Hrůza je vbila do země. Tady, mezi kořeny buku, ležely zbytky lidské kostry...

Zdroj: Verne, J. (2015). *Dva roky prázdnin* (2. vydání). Omega.

AKTIVITA 20 — Živé obrazy s rozehráním

Cílem této aktivity je rozehrát situaci, která nastala v jeskyni. Děti mohou pracovat v menších skupinkách.

„Vytvořte takový živý obraz, který si sami rozehrajete a ukončíte. Z improvizace by mělo být jasné, co důležitého chlapci mohli v jeskyni, která byla zjevně obydlená, nalézt a co pro ně nález znamenal...“

AKTIVITA 21 — Reflexe v kruhu

Cílem této aktivity je shrnout informace, které se objevily při minulé aktivitě. Děti se ptejte na otázky. Odpovědi dětí opakujte a zapisujte na papír.

„Co důležitého chlapci v jeskyni objevili? K čemu jim nález mohl být užitečný?“

AKTIVITA 22 — Nález mapy a vytržený list z deníku

Učitel předloží před žáky nalezenou mapu a list z deníku, viz přílohy [MET05_P_04_Mapa ostrova](#) a [MET05_P_02_Text z deníku](#).

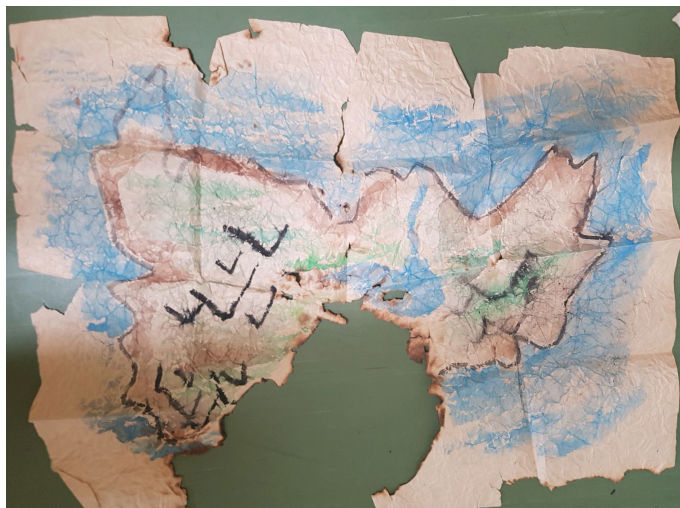
Varianta 1 — Děti dostanou dopis od učitele.

Varianta 2 — Děti hledají kousky dopisu, který je roztrhaný, a pak ho třída skládá dohromady.

„Co je tam napsáno? Co lze z mapy vyčíst? Je mapa správně zakreslená? Kde tedy jsme? Co to bylo za člověka, jehož kostru jsme našli před jeskyní?“

Text z deníku: (viz příloha [MET05_P_02_Text z deníku](#))

Něco tu není v pořádku. Ostrov se zdá být neobydlen, a stejně mám pocit jako by mě neustále někdo sledoval... nesmím vycházet za tmy, je to nebezpečné, už to víckrát nechci zažít... šlo mi o život a tady v těchto končinách se pomoci nedovolám a zbraně jsou v tomhle případě asi k ničemu... kdybych věděl, co nebo kdo... nevím nic. Stmívá se... musím se schovat... François

AKTIVITA 23 — Reflexe

Cílem této aktivity je zamyslet se nad pocity chlapců, které měli, když si přečetli list z deníku. Odpovědi dětí opakujte a následně zapisujte na velký papír.

„Zkuste říci, co se v chlapcích po přečtení tohoto textu odehrávalo. Navíc se už stmívalo a oni byli daleko od škuneru a svých mladších kamarádů.“

AKTIVITA 24 — Porada chlapců v jeskyni – „Co dál?“

Cílem této aktivity je zinscenovat poradu chlapců a vymyslet, jak dál postupovat. Děti by měly přijít s řešením, jak postupovat, jak se chovat při výpravách, jak ochránit nejmladší chlapce... Měly by si vyzkoušet argumentaci a své názory si obhájit. Pokud děti řeknou nějaké tvrzení, zopakujte ho a zeptejte se proč. Dbejte na pravidla diskuze – mluví jen jeden. Ubezpečte se, že dítě se sluchovým postižením sedí tak, aby vidělo na ostatní děti. Vyvolávejte děti jménem – dítě se sluchovým postižením se pak orientuje, kdo mluví.

„Všichni jste členy průzkumné výpravy. Stmívá se. Je potřeba dostat se zpět ke škuneru, kde čekají ostatní chlapci. Jak budete postupovat? Je dobrý nápad přestěhovat se ze škuneru do jeskyně?“

AKTIVITA 25 — Diskuze „Čeho se François bál?“

Cílem této aktivity je diskuze na téma strachu. Odpovědi dětí opakujte.

„A poznáte, čeho se asi ten François vlastně bál?“

AKTIVITA 26 — Hlasování „Zůstat, či nezůstat v jeskyni“

Cílem této aktivity je vstup do rolí chlapců, děti se samy rozhodnou, zda chtějí zůstat v jeskyni, nebo se vrátit ke škuneru. Až se děti rozdělí, ptejte se jich, proč se tak rozhodly. Podporujte jejich schopnost argumentace.

„Kdo hlasuje pro návrat ke škuneru, půjde ke mně, a kdo je pro setrvání v jeskyni, půjde k oknům.“

AKTIVITA 27 — Noční cesta ke škuneru – zvuková kulisa + reflexe

Cílem této aktivity je připomenout si zvuky ostrova. Děti se rozdělí na dvě skupiny a jedna vytváří zvukovou kulisu ostrova a druhá na to v improvizaci reaguje; pak se skupiny vymění. Děti by měly ve zvukové kulise zohlednit, co vědí o ostrově.

„Chlapci se museli bát, ale přesto se rozhodli vydat se ke škuneru. Postupovali pomalu a každý dával pozor, co se kolem nich děje. Rozdělte se na 2 skupiny. Každá skupina vytvoří zvukovou kulisu noční výpravy zpět k lodi. Z kulisy by mělo být patrné, jak cestu chlapci, kteří věděli o ostrovu jen to, co zapsal trosečník do svého deníku, prožívali.“

Proved'te reflexi. Zeptejte se na zvuky, které děti vytvářely, co jimi myslely a jak se cítily v roli chlapců, kteří se vraceli ke škuneru.

AKTIVITA 28 — Živé obrazy „Příchod na pláž“

Cílem této aktivity je zinscenovat příchod na pláž a vytvořit živý obraz. Následně se děti ptejte, co sehrávají a proč si myslí, že se to mohlo stát.

„Vytvořte takový živý obraz, ze kterého poznám, co chlapci u škuneru zjistili. Zda bylo vše při starém, nebo jestli tam došlo k nějaké změně.“

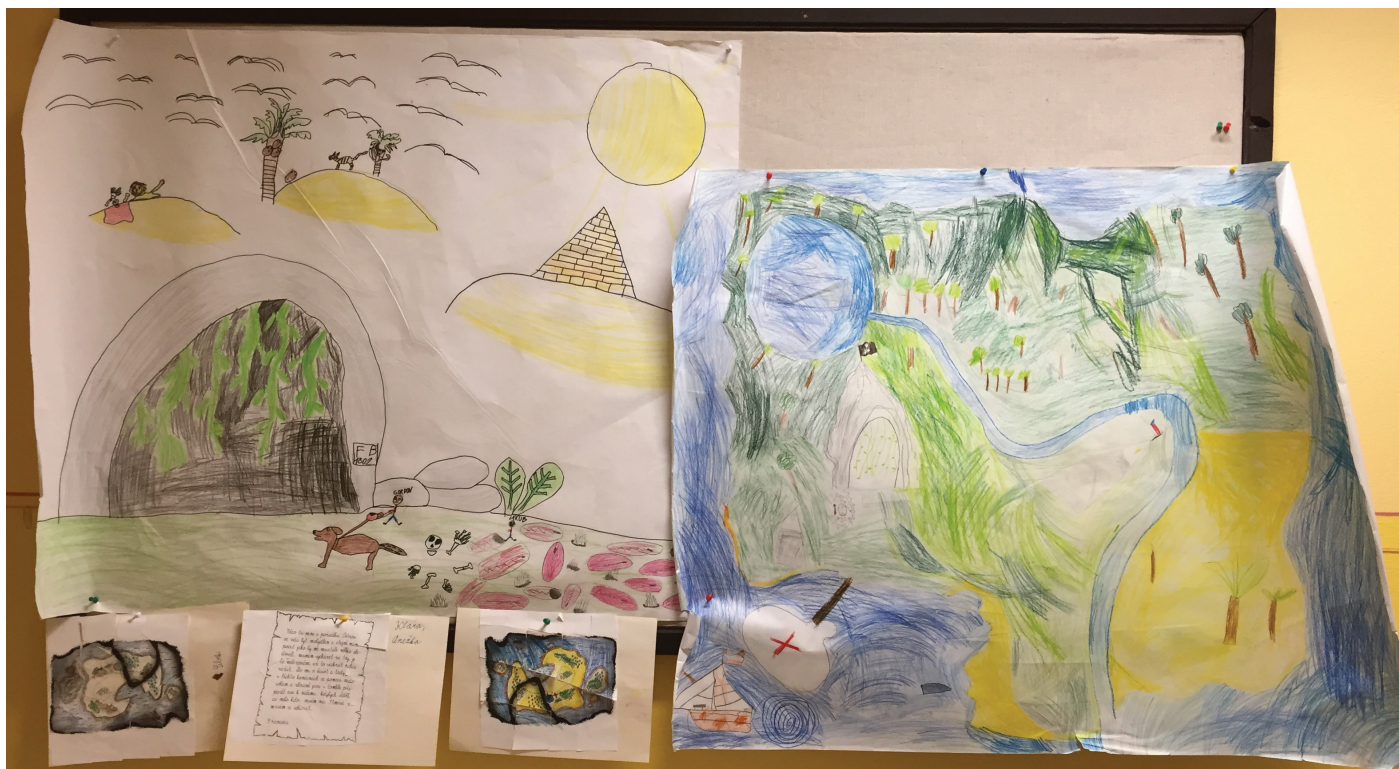
AKTIVITA 29 — Hlasování o zákonech a řádu na ostrově a sepsání zákoníku

Cílem závěrečné aktivity je sestavit pravidla, pro život na ostrově. Každé dítě vymyslí jedno pravidlo, to zapište na papír. Pak o pravidlech hlasujte a vyberte deset (nebo jiné číslo dle vašeho výběru) nejlepších, které děti budou dodržovat.

*„Každý vymyslí jedno pravidlo, které by pomohlo udržet všechny v bezpečí, ale zároveň by nikoho neomezovalo.“
„Odhlasujte si takové zákony, o kterých jste přesvědčení, že jejich dodržování může vést k přežití, bezpečí všech a k možnosti zachránit se.“*

O pravidlech, která si děti odhlasovaly, diskutujte. Snažte se vysvětlit, proč je vhodné tato pravidla dodržovat, jaké z toho plynou výhody. K pravidlům si pak můžete dopsat informace, které je budou upřesňovat. Pravidla si pak můžete formulovat tak, abyste je mohli využívat u vás ve třídě.

Metodika je perfektně zpracovaná. Jako nejpřínosnější hodnotím aktivní vstup dětí do příběhu podle literární předlohy, možnost prožít příběh zevnitř, zkusit si jednání postav v různých situacích, přemýšlet o motivech jednání postav, dovědět se něco o době, kdy se příběh odehrával, využití metody strukturovaného dramatu i pro jiné literární předlohy nebo historické a současné příběhy.

Děti si potom celý děj i ostatní údaje díky svému prožitku lépe pamatují. Učí se spolupráci ve skupině, kriticky přemýšlet, rozhodovat se, obhajovat svá rozhodnutí, tvořit, zapojovat fantazii. Aktivita rozvíjí jejich čtenářskou gramotnost, mají chuť sáhnout po předloze. Metodika je časově náročná jednak na přípravu a jednak na počet hodin, ale výsledek stojí vždy za to.

Renáta Tkaczyková, ZŠ Jáchymova Lysolaje

Práce bylo hodně, ale byla to práce velmi zajímavá a pro nás všechny přitažlivá a lákavá, děti si vyzkoušely mnoho nových aktivit a zjistily mnoho nových informací nejen o této knize, ale i o sobě. Práce mě zaujala nato-lik, že si určitě něco podobného vyzkoušíme i s jinými knižními příběhy, snad to děti více „přitáhne“ k četbě.

Blanka Vanišová, ZŠ V Domcích Trutnov

Dětem se příběh líbil, nejvíc je bavilo to, že byl rozčleněný na mnoho částí a že se hned nemohly dozvědět, jak to bude dál, a mohly si samy domýšlet. Učím se příběhem je velmi pěkný materiál, jen jsem ho musela pro prvňáčky trochu přizpůsobit – změnit jména chlapců – využila jsem chlapce z naší třídy, kteří se proměnili na chvíli v hrdiny. Pokud chceme tuto metodiku zpracovat opravdu do detailu, je potřeba 6 vyučovacích hodin.

Jindřiška Stránská, ZŠ Veltrusy

